

La gran retallada

La sentència de Tribunal Constitucional espanyol sobre l'Estatut ha complert els auguris. Després de quatre anys, el tribunal ha esmicolat els eixos principals del nou Estatut català: blindatge de competències, llengua, millora del finançament, descentralització del poder judicial, etc. Les regles del joc han estat modificades. Aquest canvis, els analitzen representants de les formacions catalanistes de la ponència que va redactar el projecte inicial d'Estatut de Catalunya. La 'qüestió catalana', la confrontació amb l'estat, torna a aflorar al centre del debat polític. Ho examinem també amb historiadors d'arreu del país.

La sentència del Tribunal Constitucional ha esclatat com un gran tro de final de legislatura. El primer govern tripartit va començar amb l'aposta decidida de fer un nou Estatut per a Catalunya. Ara, el dictamen de l'alt tribunal espanyol posa el punt final a aquest procés que ha nascut, ha conviscut i, per a alguns, ha finat amb aquesta etapa de govern postpujoliana. El dubte és si el tro és el final de la festa o bé el començament.

Final amb 'mascletà'

Tot i esperada, la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut de Catalunya ha remogut profundament el sistema polític català. De moment, un consens a curt termini: la convocatòria d'una manifestació, el dia 10 de juliol a Barcelona, que aplegarà els partits de tradició catalanista, és a dir tots excepte PP i C's, i un ampli ventall d'entitats i associacions. La crida, encapçalada per Òmnium Cultural, té el lema "Nosaltres decidim. Som una nació". Aquest és el consens de la reacció catalana a una sentència que gairebé tothom a Catalunya interpreta negativament i com un greu atac a l'autogovern català.

També s'espera que les formacions catalanes acordin una resposta de consens des del Parlament. La setmana passada, es van multiplicar els contactes entre les formacions per a analitzar la situació després de la sentència. Així i tot, després d'una reunió entre el president de la Generalitat, José Montilla, i el líder de CiU, Artur Mas, van ajornar qualsevol decisió fins que no haguessin pogut conèixer la integritat de la sentència. Això situa el calendari cap al 12 de juliol, perquè la presidenta del Tribunal Constitucional, María Emilia Casas, ha donat temps fins el 8 de juliol als magistrats del tribunal per a lliurar l'argumentari dels seus vots particulars.

Proximitat electoral. Però sembla que el consens no anirà gaire més

enllà del dia 10 i de la proclamació que faci el Parlament de Catalunya, si finalment la fa. La proximitat amb les eleccions autonòmiques catalanes ha convertit aquests comicis en la plataforma a través de la qual els partits expressaran a la societat catalana quin és el full de ruta que creuen que cal seguir, com a resposta al cop de porta rebut pel TC.

De manera que en aquesta campanya electoral a Catalunya, al tema estrella de la crisi econòmica profunda s'hi afegirà, ben cert, el debat sobre com afrontar durant la legislatura vinent la retallada que ha sofert el text estatutari català.

Ventall de referèndums. Però el cas és que la sentència no ha deixat gaire marge de maniobra a les formacions catalanes. D'alguna manera, tal com expressava en un debat televisiu el portaveu de C's, Albert Rivera, o s'acata la sentència o es demana la independència. I en part és cert, però la política permet molts més matisos que la simplicitat analítica del dirigent de C's. La política acostuma a cercar aquests matisos, i l'arc parlamentari català els ofereix pràcticament tots. De fet, només Esquerra planteja obertament l'objectiu de la creació d'una nova legalitat a partir d'un estat propi, perquè s'evidencia, a parer dels independentistes, que la via autonomista ha quedat morta, igual com l'opció d'una Espanya federal, tal com ha expressat el vice-president del govern, Josep-Lluís Carod-Rovira. En aquest sentit, Joan Puigcercós consi-

PARLAMENT DE CATALUNYA

La setmana passada, al primer ple després de la sentència del Constitucional espanyol, el Parlament de Catalunya va aprovar noves lleis, entre les quals la del cinema.

El 18 de febrer del 2006 hi hagué una manifestació multitudinària a Barcelona per a reclamar el dret de decidir del poble català.

dera que, així com l'independentisme d'Esquerra va donar una oportunitat a l'estratègia federalista, ara ha arribat el moment que els federalistes catalans "donin una oportunitat a l'estratègia independentista", vist que la sentència del Constitucional espanyol tanca la porta a cap possibilitat d'una Espanya plurinacional. Així mateix, el president d'Esquerra defensa per a la legislatura vinent la necessitat de convocar un referèndum oficial sobre la independència i engegar un procés democràtic cap a la consecució d'un estat propi.

CiU coincideix amb els republicans que la sentència ha trencat els pactes constitucionals i defensa la necessitat d'"obrir noves vies" per a desenvolupar el dret de decidir. Però la federació nacionalista considera que cal començar a exercir aquest dret en aquells àmbits en què es poden trobar grans consensos. Per això, el líder de CiU, Artur Mas, advoca també per impulsar un referèndum, però, en aquest cas, sobre el concert econòmic. De fet, Mas segueix l'estratègia que ja va

apuntar el novembre del 2007, quan va presentar el seu discurs sobre la refundació del catalanisme, que pretenia el desenvolupament del dret de decidir a partir d'avenços progressius, en àmbits de consens.

Hi ha una altra formació que proposa un referèndum. Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa. Els ecosocialistes consideren que cal impulsar la celebració d'un referèndum per preguntar a la ciutadania de Catalunya si accepten el text retallat pel Constitucional. ICV-EUiA considera que amb aquesta fórmula s'aconseguiria de fer visible clarament la resposta que ha generat la sentència a Catalunya. Aquesta opció, uns quants mesos enrere també havia estat formulada per unes altres formacions, com CiU –que ara l'ha descartada perquè considera que legalment no és viable–, i també l'ha defensada, i encara ho manté, l'ex-president de la Generalitat Pasqual Maragall.

El PSC, en canvi, a diferència dels seus socis de govern, no comparteix

la necessitat de fer cap referèndum més. El president de la Generalitat, José Montilla, va declarar que la sentència havia maltractat Catalunya i va ser molt dur a l'hora de criticar el Tribunal Constitucional, per la irresponsabilitat i el poc sentit d'estat que –segons el president– havia tingut amb la redacció de la sentència. Però Montilla defensa que, malgrat la retallada, l'estatut que continua vigent és millor que no el del 1979 i que, per tant, és una bona eina. Això sí, considera que cal impulsar una negociació política amb el govern espanyol per tal de refer els pactes polítics constitucionals i estatutaris, per tal de poder desplegar tots aquells objectius que la sentència ha fet caure de l'Estatut, per mitjà de les reformulacions i els pactes polítics que calguin.

ZP: feina feta. Els socialistes catalans són –dins l'arc parlamentari català– els que queden en una situació més incòmoda. D'una banda, el mal-estar expressat pel president Montilla –i per la direcció dels socialistes ca-

La retallada

Després de quatre anys de calvari, finalment ha calgut que el Tribunal Constitucional votés per blocs l'enèsim esborrany de sentència, que ja va presentar la presidenta del tribunal, Maria Emília Casas.

Dels quatre blocs votats –pròleg, articles interpretats, articles inconstitucionals i els constitucionals–, n'ha sortit una sentència que anul·la 14 articles i n'interpreta –com era previsible, restrictivament– 25 més, dels més de 200 que té l'Estatut, i deixa el text català disminuït en aspectes centrals.

Nació. Es manté el terme *nació* al preàmbul, però li és negada qualsevol validesa jurídica. La resolució reitera vuit vegades la “indisoluble unidad de la nación española” consagrada a la Constitució.

La presidenta del Tribunal Constitucional espanyol, Maria Emília Casas.

Llengua. El punt 1 de l'article 6 establí el català com a llengua pròpia de Catalunya i, per tant, d'ús “normal i preferent” de les administracions públiques i dels mitjans de comunicació públics de Catalunya. La sentència elimina el terme *preferent*.

Descentralització del poder judicial. Revoca la major part de les atribucions del Consell de Justícia de Catalunya, un òrgan de descentralització administrativa del Consejo General del Poder Judicial.

Finançament. Elimina les referències, com a element d'anivellament del finançament autonòmic, a l'esforç fiscal dels territoris, igual com al criteri d'ordinaltat. Així mateix, retalla competències sobre sistema financer, a més de la capacitat de la Generalitat de regular i establir tributs propis als govern locals.

Blindatge de competències. La sentència també liquida aspectes fonamentals de les definicions del tipus de competència, com ara les compartides entre estat i Generalitat.

Síndic de Greuges. Perd la capa-

talans– contrasta amb el discurs que arriba de Madrid. Entre socialistes catalans i PSOE han pogut fixar com a discurs comú la suposada derrota del PP, pel fet de no haver aconseguit de fer prosperar sinó una quinzena de les prop de 200 impugnacions presentades (sense afegir-hi els més vint articles interpretats a la baixa).

En canvi, el PSC s'ha trobat que els seus coreligionaris espanyols consideren que la sentència és un gran èxit del sistema autonòmic i per a la millora de l'autogovern de Catalunya. El president José Luis Rodríguez Zapatero, en una compareixença pública, demanava prudència als dirigents catalans a l'hora de valorar la sentència, i recordava com havien anat els debats al voltant de la negociació de l'Estatut, o de la reforma del model de finançament autonòmic, amb què volia fer entendre que les coses aviat tornaran al seu lloc. De fet, el president de la comissió constitucional, el socialista Alfonso Guerra, deixava ben clar sobre la reacció catalana que creia que “no passarà res”. Al seu torn, Zapatero acabava la seva intervenció pública amb un lacò-

nic: “Feina feta”. Zapatero considera tancat l'episodi.

Però el PSC tampoc no està gaire còmode amb la convocatòria de manifestació prevista per al 10 d'abril, impulsada per Òmnium Cultural. Aquesta mobilització fa més d'un any que es preveia de convocar-la just després de la publicació de la sentència. I va ser el president de la Generalitat mateix que, en la declaració institucional de reacció a la sentència, va fer una crida a la mobilització ciutadana en una gran manifestació per a mostrar el rebuig de la sentència. Però el lema, “Decidim nosaltres. Som una nació”, no acaba de resultar còmode a una part del PSC, que el considera massa *sobiranista*. Tot i això, els socialistes catalans, des d'un primer moment, han donat suport a la convocatòria. Malgrat això, sí, algunes baixes significatives. La ministra de Defensa, la catalana Carme Chacón, ja ha anunciat que no hi assistirà perquè té “uns altres compromisos”. De fet, Chacón també ha expressat que la sentència sobre l'Estatut és positiva. És a dir que coincideix més amb els seus companys de

govern i de partit a Madrid, que no pas amb els de Barcelona.

El PP vol girar full. El Partit Popular i Ciutadans són les úniques formacions que defensen obertament la sentència del TC, com és natural. C's insisteix que el text va ser un error de les formacions que el van impulsar, tot i que considera que en la qüestió de la immersió la sentència encara és massa benèvola. Així i tot, ha expressat que cal respectar la decisió de l'alt tribunal i ha criticat aquells que l'han volgut desprestigiar.

Per la seva part, el PP de Catalunya, com el de la resta de l'estat espanyol, està satisfet amb la sentència i vol que la resta de formacions l'assumeixin i l'apliquin. El PP coincideix amb el president espanyol a voler considerar tancat l'episodi. Mariano Rajoy no té el perfil radical del seu antecessor, José María Aznar. Amb la publicació de la sentència, Rajoy pot cloure un afer que sempre li ha entrebancat el camí per a arribar a possibles acords, en el cas de necessitar-los en un futur, amb el catalanisme hegemònic. De manera

citat exclusiva de vetllar pels afers relacionats amb la Generalitat de Catalunya, i les empreses públiques o privades que puguin prestar serveis a les administracions catalanes.

Aquests són els aspectes més rellevants que la sentència ha retallat de l'Estatut. Però l'abast del contingut de text del TC se sabrà a mesura que es facin públiques les argumentacions i les interpretacions de cada article retallat i reinterpretat. La sentència definitiva, amb argumentacions i vots particulars, se sabrà probablement a partir del dia 12 de juliol.

Les formacions que van emprendre el procés de redactar un nou Estatut de Catalunya es van fixar l'objectiu d'aconseguir una millora en l'autogovern, un model de finançament més just i un blindatge competencial, per impedir cap temptació recentralitzadora de qualsevol govern espanyol.

que, encara que la sentència no dona la raó al PP en tots els punts impugnats de l'Estatut, sí que permet a Rajoy de brandar com un triomf els articles liquidats i reinterpretats, però, sobretot, li permet d'aparcar un debat en el qual mai no s'ha trobat gaire còmode i que els darrers anys li ha deteriorat la relació amb Catalunya.

Tot just ara comença la retallada. Els dies vinents s'anirà coneixent la totalitat de les interpretacions de l'Estatut integrades en la sentència del constitucional. De fet, la retallada no acaba amb la sentència, sinó que tot just hi comença. En primer lloc, algunes de les accions per a desplegar l'Estatut s'hauran d'eliminar. Però també algunes lleis noves, desplegades arran del nou Estatut, poden ser objecte de modificació. En aquest sentit, l'executiu espanyol ja ha engegat els mecanismes pertinents per tal de veure l'abast de la sentència i les modificacions legals que se'n desprenguin. La retallada, doncs, encara no s'ha acabat.

Enric Rimbau

Del 12 al 23 de juliol de 2010

XXVII Universitat d'estiu de Gandia

Borja, Monumenta Paedagogica

Activitats Obertes

Dilluns 12

20:00 h. Conferència d'obertura

BORJA, MONUMENTA
PAEDAGOGICA: L'educació un repte
per al món

Dimarts 13

20:00 h. Debat

Poder i economia: La reforma del mercat
de treball a debat

22:30 h. Música tradicional

ARTAICA

Dimecres 14

20:00 h. Debat

Poder i mitjans de comunicació

22:30 h. Música d'arrel

CARLES DÉNIA a cinc

Dijous 15

20:00 h. Conferència

Poder i dones: experiència de la meua
vida investigadora

22:30 h. Pop

ANNA ROIG I L'OMBRE DE TON CHIEN

Divendres 16

20:00 h. Debat

Falles i Carnaval: coincidències,
diferències, similituds i contrastos

22:30 h. Batukada

BANDA BATUKEM + FEM FREDAT
CORREFOC

Dilluns 19

20:00 h. Debat

Poder, impunitat i justícia

22:30 h. Cinema

LA DOLCE VITA (1960)

Dimarts 20

20:00 h. Documental / Debat

El poder de la història: L'alliberament
de Mauthausen 65 anys després

22:30 h. Cançó

RAFA XAMBÓ

Dimecres 21

20:00 h. Debat

Les noves tecnologies i la cultura:
Avantatge o perill?

22:30 h. Jazz

GEORGE WATTS QUARTET +
BÁRBARA BREVA

Dijous 22

20:00 h. Conferència

El poder de la política, la política i el
poder

22:30 h. Big Band

LA MARINA BIG BAND

Divendres 23

20:00 h. Cloenda

MIGUEL HERNÁNDEZ. DESPUÉS DEL
ODIO

Totes les activitats obertes tindran lloc a la Casa de Cultura Marqués de González de Quirós. ENTRADA LLIURE.

www.ciguv.es

VNIVERSITAT
D' VALÈNCIA

AJUNTAMENT
DE GANDIA

Santander